

OULUN SEUDUN
AMMATTIKORKEAKOULU

Tanja Torvikoski

OMAA ÄÄNTÄ ETSIMÄSSÄ

CVT:n vaikutus laulajan musiikilliseen identiteettiin

OMAA ÄÄNTÄ ETSIMÄSSÄ

CVT:n vaikutus laulajan musiikilliseen identiteettiin

Tanja Torvikoski
Opinnäytetyö
Kevät 2011
Musiikin koulutusohjelma
Oulun seudun ammattikorkeakoulu

TIIVISTELMÄ

Oulun seudun ammattikorkeakoulu

Musiikin koulutusohjelma, Pop- ja jazzmusiikin sv, Musiikkipedagogi

Tekijä: Tanja Torvikoski

Opinnäytetyön nimi: Omaa ääntä etsimässä – CVT:n vaikutus laulajan musiikilliseen identiteettiin

Työn ohjaajat: Jaana Sariola, Mari Leppävuori

Työn valmistumislukukausi ja -vuosi: Kevät 2011

Sivumäärä: 33 + 4

liitesivua

TIIVISTELMÄ

Pop- ja jazzlaulunopetuksen alalla voimakkaasti vaikuttanut Complete Vocal Technique alkaa olla tänä päivänä lähes kaikille laulunharrastajille enemmän tai vähemmän tuttu käsite. Metodin nopean leviämisen vuoksi aiheesta on tullut mielekäs spekulatioiden kohde, ja se on herättänyt kuumia tunteita niin puolesta kuin vastaan. Metodi demystifioi äänenkäytön salat ja avaa uusia mahdollisuuksia, joista yksittäiset laulajat eivät ennen uskaltaneet edes uneksia.

Opinnäytetyön tavoitteena on selvittää Complete Vocal Techniquen vaikutus laulajien musiikilliseen identiteettiin ja yksilöllisyyteen nyt, kun sen vaikutuksia alkaa olla hiljalleen näkyvissä. Köyhdyttääkö CVT laulajien diversiteettiä tuottamalla toisiaan muistuttavia overdrive-huutajia ja curbing-kiemurtelijoita, vai tuleeko meille entistä taitavampia tulkitsijoita ja taiteilijoita, joilla tekninen tietämättömyys ei hidasta itseilmaisua?

Keräsin aineistoni haastattelemalla kolmea laulajaa sähköisellä kyselylomakkeella. He edustavat erilaisia elämäntilanteita sekä rooleja laulajina mutta heitä yhdistää ymmärrys CVT:stä sekä sen tuomasta muutoksesta suomalaisen laulunopetukseen. Haastattelujen perusteella saavutetut tulokset puolsivat väitettä, että Complete Vocal Technique vaikuttaa laulajan musiikilliseen identiteettiin tarjoamalla vaihtoehtoja, joista laulaja voi itse valita identiteettiinsä sopivia työkaluja.

Työni voi auttaa Complete Vocal Techniqueen liittyvän epätietoisuuden ja väärinkäsitysten selvittämisessä sekä tuoda yhteisymmärrystä eri laulunopetuskulttuurien välille. Tutkimusta voisi viedä eteenpäin seuraamalla CVT:n vaikutuksia myös opetuskäytännön tasolla. Tällöin laulunopetuksessa tapahtuvia CVT:stä johtuvia rakenteellisia muutoksia voisi raportoida ja analysoida.

Asiasanat:

Complete Vocal Technique, laulu, musiikillinen identiteetti

ABSTRACT

Oulu University of Applied Sciences
Degree Programme in Music, Option of Music Pedagogue

Author: Tanja Torvikoski

Title of thesis: Searching for one's own Voice – CVT influencing singers' musical identity

Supervisors: Jaana Sariola, Mari Leppävuori

Term and year when the thesis was submitted: Spring 2011 Number of pages:
33 + 4 appendixes

ABSTRACT

Complete Vocal Technique (CVT) has made a significant impact on pop and jazz voice teaching in Finland by demystifying the techniques behind vocals. Because of the growing popularity of CVT, feelings both for and against have evolved together with speculations about its future mediations.

The focus in this thesis is to find out CVT's influence on singers' musical identity. The material was gathered with the help of a half-structured interview for three singers. The results demonstrate that CVT makes an effect on singers' identity by giving him/her choices which either resonate or not with his/her identity, so this establishes the awareness and feeling of identity.

This thesis can alleviate the suspense and misapprehension towards Complete Vocal Technique and bring mutual understanding among different cultures of voice teaching. This study could be expanded to practical level where the changes in structures of lessons and syllabuses could be reported and analyzed.

Keywords

Complete Vocal Technique, singing, musical identity

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	6
2 IDENTITEETTI	7
2.1 Identiteetti	7
2.2 Identiteettikriisi	7
2.3 Musiikillisen identiteetin kehitys	8
2.4 Musiikillisen identiteetin asema pop- ja jazzlaulunopetuksessa	8
3 POP/JAZZ-LAULUNOPETUKSEN HISTORIA SUOMESSA	10
3.1 Laulunopetuksen alkutaival Suomessa	10
3.2 Jazz saapuu Suomeen	11
3.3 Pop/jazz-laulunopetuksen perinteen muodostuminen ja opetuksen vakiintuminen 12	
3.3.1 Pop/jazz-laulunopetuksen ensimmäiset sisällöt	13
3.4 Laulunopetuksen uusia tuulia	13
3.4.1 Complete Vocal Technique	14
4 CVT:N VAIKUTUS POP/JAZZ-LAULAJIEN MUSIIKILLISEEN IDENTITEETTIIN	16
4.1 Puolistrukturoitu teemahaastattelu	16
4.2 Haastateltavien valinta	16
4.3 Haastattelumateriaali	17
4.4 Vastaukset	17
4.4.1 Haastateltava A	17
4.4.2 Haastateltava B	21
4.4.3 Haastateltava C	23
5 TULOKSET	27
6 POHDINTA	29
LÄHTEET	31

1 JOHDANTO

Complete Vocal Technique tuli ensimmäisen kerran julkisuuteen vuonna 1991 ja on siitä lähtien kasvanut ja kehittynyt nykyisiin mittasuhteisiinsa (About CVT and CVI, 15.5.2011.) Tänä päivänä tekniikka tunnetaan laajalti Euroopassa, ja siitä on julkaistu useita erikielisiä versioita. Complete Vocal Technique tutkii ja selittää äänen fysiologisia ilmiöitä erottaen tekniikan ja tyyli toisistaan, jolloin laulaja voi itse valita haluamansa tekniset työkalut ilman tyyllillisiä velvoitteita. CVT vapauttaa tekniikat kaikkien käyttöön paljastamalla metodit niiden taustalla. Tämä mahdollistaa sen, että kaikki laulajat voivat nyt kokeilla asioita, jotka ennen tuntuivat mahdottomilta ja vain joidenkin yksittäisten laulajien synnyinlahjoilta.

Selvitän työssäni, miten Complete Vocal Technique edellä mainituin mahdollisuuksin vaikuttaa laulajien musiikilliseen identiteettiin. Onko meillä tulevaisuudessa vain äärimmäisen teknisiä laulajia, jotka imitoivat toinen toisiaan, vai entistä parempia, omalaatuisempia ja taitavampia tulkitsijoita ja taiteilijoita, joilla tekninen tietämättömyys ei hidasta itseilmaisua?

Valmistelen haastatteluosuutta kertomalla ensin identiteetin käsitteestä sekä kevyen laulunopetuksen historasta Suomessa. Haastatteluosuudessa tutustun haastateltavien vastauksiin, joissa selvitetään Complete Vocal Techniquen vaikutusta laulajan musiikilliseen identiteettiin.

Aihevalinta tuntui ajankohtaiselta ja tärkeältä, kun huomioi metodin nopean yleistymisen ja sen herättämän kritiikin perinteisen laulunopetuksen piirissä. Complete Vocal Technique on jakanut mielipiteitä puolesta ja vastaan, ja sen saama huomio kertoo mielestäni myös sen tekemästä vaikutuksesta laulajien kentällä.

2 IDENTITEETTI

Seuraavissa luvuissa määritellään identiteetin käsite, identiteettikriisi, musiikillisen identiteetin kehittymisen vaiheet sekä musiikillisen identiteetin asema laulunopetuksessa.

2.1 Identiteetti

Identiteetti on alati muuttuva käsitys omasta itsestä. Se hakee jatkuvasti vertailukohtia ympäriltään joko samastuen tai tehden eroa muiden ja itsensä välille. Näin identiteetiksi hahmottuu se, mitä henkilö mielestään on ja mitä hän ei ole. Identiteetti on siis samuutta, mutta myös muuttumista toisenlaiseksi (Arasola 2008, 46). Rusanen tiivistää identiteetin rakentumisen seuraavasti:

Ihminen muodostaa käsityksen itsestään kokoamalla yksittäisistä tapahtumista eheän kokonaisuuden ja ilmaisemalla sen itselle ja muille. Identiteetillä viitataan ihmisen käsitykseen itsestään; itseys on elämän mittaista pohdiskelua omasta olemuksesta ja merkityksestä. (Rusanen 2009, 8.)

Kun ihminen itse valitsee identiteettiinsä liitettävät asiat jättäen samalla toisia pois, ei identiteetti voi olla täysin todellisuutta vastaava. Tällöin identiteetti on osaltaan totta ja tarua, se on jonkinlainen ihannetulkinta itsestä (Hall 1999, 39).

2.2 Identiteettikriisi

Identiteettikriisi on tila, jossa ihminen tiedostaa tyytymättömyytensä siihen, mitä on aiemmin ilmaissut itsestään. Vanhat identiteetit ovat rappeutumassa antaen tilaa uusille, ja välivaihe voi tuntua ahdistavalta, koska samaistumiskohdetta ei ole. Muutostilanteessa tarve rakentaa elämästä ehjä kokonaisuus on suurimmillaan ja identiteettiä aletaan rakentaa kaikilla niillä tavoilla, joilla yksilöt

ilmaisevat itseään. Kriisiin ajautuminen tapahtuu usein elämän suurissa käännekohdissa, kun muista syistä tietoisuus lisääntyy ja muutosten aiheuttama epätasapainotila pakottaa ihmisen hakemaan uusia suuntia. Määrittelemättömän identiteetin kanssa eläminen on raskasta, ja siitä pyritään voimakkaasti eroon. (Hall 1999, 19; Arasola 2008, 46.)

2.3 Musiikillisen identiteetin kehitys

Musiikin vaikutus henkilön identiteettiin on jäsentävä ja itsetuntemusta parantava. Ihminen representoi minuuteensa liittyviä kokemuksia ja merkityksiä ja ikään kuin ”tunnistaa itsensä” musiikin kautta. (DeNora 2000, 62.) Kun henkilö kokee omaavansa ”musiikillisen identiteetin”, hän kykenee erottelemaan musiikkitarjonnan joukosta ne tyyli, artistit, kappaleet tai vaikkapa aikakaudet joihin hän kokemuksiansa kautta samastuu ja joiden kautta hän ilmaisee asioita jotka tunnistaa ja joita arvostaa omassa itsessään, tai päinvastoin. Identiteetti kuitenkin, kuten aiemmin jo todettiin, on puoliksi totta ja puoliksi tarua. Esimerkiksi nuoruusiässä musiikillinen identiteetti voi edustaa myös niitä asioita joihin nuori *haluaisi* samastua, jollaisia arvoja ja ominaisuuksia hän *haluaisi* edustaa. Nuoruus-iässä samastumisen paine voi ohjata kuuntelemaan vaikkapa tietynlaista musiikkia, pukeutumaan tietyn genren mukaisesti ja jopa muuttamaan esityskäytäntöään tiettyyn tyyliin sopivaksi ”esittääkseen” haluamaansa itseään muille. Itsensä ”esittäminen” muille ja erityisesti itselleen onkin tärkeää, kun luodaan vaikutelmaa yhtenäisestä identiteetistä. Tähän prosessiin liittyy kulttuurista ja sosiaalista muistelutoimintaa sekä menneiden tapahtumien ja muistojen muokkaamista itselleen selitettävissä olevien minäkuvien rakentamiseksi. (DeNora 2000, 62 - 63.)

2.4 Musiikillisen identiteetin asema pop- ja jazzlaulunopetuksessa

Musiikillisen identiteetin asema laulunopetuksessa on vahvistunut valtavasti viimeisten vuosikymmenien aikana popkulttuurin ja yksilöitymisen trendin

leviämisen myötä. Siinä missä 1950- ja 1960-luvuilla pyrittiin opettamaan olemassa olevien laulajatahtien ja valtavirran tyyliuuntauksien malleja eteenpäin, arvostetaan nyt laulajan ainutkertaisuutta ja pyritään kapitalisoimaan tämän äänimateriaali kaikkine persoonallisine ominaisuuksineen. Toki muiden laulajien matkiminen on yhä tehokas tapa oppia uusia tekniikoita ja tulkintatapoja, mutta tällä pyritään kuitenkin vain lisäämään laulajan tietoisuutta mahdollisuuksien kirjosta sekä löytämään sieltä täältä myös itsensä. Yksi identiteetin hahmottumisen vaiheista kun on juuri identifioituminen, jolloin laulaja joko samastuu tai ottaa etäisyyttä erilaisiin toimintatapoihin (Vuorinen 2004, 216). Joka tapauksessa hän löytää uusia suuntia kehitykselleen ja kykenee erottamaan paremmin oman identiteettinsä kaikuja.

Pop- ja jazzlaulunopetuksessa panostetaan enenevässä määrin mahdollisimman täydelliseen itseilmaisuun, jolloin tärkeimmäksi nousee tunteiden ja tarinan tulkitseminen – ei niinkään tietyn soundin matkiminen. Tulkitessaan tekstiä laulaja kokee asioita oman identiteettinsä kautta, ja siksi laulutunnit kuluvatkin usein syntyjä syviä selvitellessä, jotta päästään kappaleen kanssa henkilökohtaisempaan yhteyteen. Laulajan tekniset valmiudet eivät siis ole itseisarvo, vaan tukevat vain ja ainoastaan tulkinnan tarkoituksiperiä, mikä on musiikinkin perimmäinen tehtävä.

3 POP/JAZZ-LAULUNOPETUKSEN HISTORIA SUOMESSA

Tässä osiossa kerron pop/jazz-laulunopetuksen alkuvaiheista, kehityksestä sekä nykytilasta Suomessa.

3.1 Laulunopetuksen alkutaival Suomessa

Jos katsotaan niinkin kauas kuin 1800-luvulle, voidaan löytää kenties ensimmäisiä merkkejä laulunopetukseen valmentautumisesta Suomessa. 1500- ja 1600-luvuilla oli vallalla ns. humanistinen käsitys, jonka mukaan jo pelkkä tiedon hankkiminen takasi opettajapätevyyden, kunnes 1800-luvulla ryhdyttiin toimenpiteisiin oppikoulunopettajien pedagogisen koulutuksen uudistamiseksi. 1860-luku kypsytti lopullisesti opetusharjoitteluidean, olihan tavoitteena aineen hallinnan lisäksi saavuttaa korkea pedagoginen taito. Tähän opetusharjoitteluun kuului sekä opetuksenseurantaa että opetusnäytteiden antoa. (Pajamo 1976, 44.)

Vuonna 1875 laulunopetuksen tavoitteet otettiin esille Jyväskylän kansakoulukokouksessa. Tammisaaren seminaarin johtaja A. Floman asetti laulunopetukselle seuraavat tavoitteet:

1. Laulu on kaikkina aikoina ollut ihmiselle välikappaleena mielen kohottamiseksi maallisesta ylempään ja sen tähden sillä on ollut suuri merkitys etenkin jumalanpalveluksessa.
2. Laululla on ihmistä sisällisesti jalostuttava vaikutus, joka vastustaa raakuutta ja edistää siveellisyyttä.
3. Laulu helposti tyydyttää ihmisen ilon ja huvin tarvista, samalla kun sen kautta monta huonompaa ja pahentavaa huviä kartetaan. (Pajamo 1976, 96.)

Varsinaiset keinot laulunopetuksessa rajoituivat jäljittelyyn ja memorointiin, eli opettaja näytti mallin ja oppilas toisti kuulemansa tämän perään. Memorointi eli ulkoaoppiminen on jäljittelyn kehittyneempi muoto, ja se on säilynyt suomalaisen oppimistyöskentelyn mallina aina näihin päiviin saakka. Laulun

opettelu sujui siis seuraavasti: ensin opettaja luki laulun sanat, oppilaat toistivat sanat perässä, opettaja lauloi laulun sävelmän muutamia kertoja ja oppilaat lauloivat mukana niin kauan kunnes laulu meni ”omavaraisesti”. Laulumateriaali koostui lähinnä virsistä. (Pajamo 1976, 180 - 186.)

3.2 Jazz saapuu Suomeen

1900-luvulle päästessämme Suomi oli valinnan edessä musiikillisen kulttuurin kehittämiseksi. Sekä Ruotsin, Venäjän että Saksan suunnalta virtasi musiikkivaikutteita, ja lopulta meille valikoituikin saksalais-venäläinen traditio oman musiikillisen kulttuurimme kehittämisen pohjaksi. Jazz saapui Eurooppaan yllättäen kaikki erilaisuudellaan. Aluksi vanha manner ymmärsi väärin jazzin rytmiset ja improvisaatiolliset elementit meluisan tehostuksen välineiksi ja syntyi termi ”melujatsi”, ”Lärmjazz”. Suomessa jazziin yhdistyivät venäläinen melankolia ja saksalainen poljentoselkeys, jotka muodostivat fuusioituessaan lähes pahimman mahdollisen kivikon ”puuvillapeltojen siementen itämisalustaksi”. (Haavisto 1992, 59.)

Vasta kuuluisan Andania-laivan rantautuessa Helsinkiin vuonna 1926 saatiin Suomessa kuulla ensimmäistä kertaa oikeaa jazzia. Andanian orkesterin soitto muutti suomalaisten tanssimuusikkojen käsitykset rytmistä korostamalla tahdin 2. ja 4. iskua saksalaisoppien vastaisesti, joissa fokstrotit ja jazzit soitettiin marssin tapaan korostaen tahdin 1. ja 3. iskuja. Nyt ymmärrettiin, mitä svengi on. Tämä -radion ja levytuotannon mahdollistaman alkuperäisesimerkkien kuulemisen myötä- toi myös laulajien ja laulunopetuksen piiriin uuden suunnan. (Haavisto 1992, 60.)

3.3 Pop/jazz-laulunopetuksen perinteen muodostuminen ja opetuksen vakiintuminen

Suomessa formaalilla popmusiikin laulunopetuksella on varsin lyhyet perinteet verrattuna vastaavaan toimintaan klassisen musiikin puolella. Oulunkylän Pop & Jazz Konservatorio perustettiin vuonna 1972, ja se näytteli pitkään hyvin merkittävää roolia poplaulunopetuksen kehittäjänä ja ylläpitäjänä, sillä se oli alkuaikoinaan ainoa virallinen populaari- ja jazzmusiikkia opettava oppilaitos koko maassa. Oulunkylän Pop & Jazz Konservatoriota perustettaessa tietyt ilmiöt olivat jo alustaneet lähtöasetelmia pop/jazz-laulunopetukselle. Amerikkalaisen rock 'n rollin rantautuminen Suomeen 50-luvulla sekä äänitustekniikan ja sähköisten soitinten kehittyminen 60-luvulla loivat nuorisokulttuurin käsitteen ja muuttivat äänitetuotantoa teollisemmaksi (Karhumaa 2000, 29). Tämän seurauksena suomalaiset laulajat saivat mahdollisuuden ottaa maailmantähdiltä sekä mallia että vaikutteita, ja Suomessa ryhdyttiin yleisesti jäljittelemään heidän laulusaundiaan ja tyyliään (Jalkanen & Kurkela 2003, 51). 60-luvulla monet iskelmälaulajat kävivät laulutunneilla, mutta klassisen laulun äänenmuodostus ei palvellut afroamerikkalaista saundia jäljitteleviä laulajia. Klassisen laulunopetuksen vaikutukset ovatkin kuultavissa tuon aikakauden iskelmälaulajien saundissa, fraseerauksessa ja mm. intonaatiossa.

Jazzin ja muun afroamerikkalaisen laulutyylin tulkitseminen väärinlaulamiseksi ja kurkkusairaudeksi kuvastaa osuvasti eurooppalaisen taidelaulun etnosentrisyyttä. Siitä oli hyvin hankala vapautua, ja luultavasti vielä vuosituhannen vaihteessakin suomalaisessa laulupedagogiikassa vaikutti monia auktoriteetteja, jotka vanhoivat Euroopan laulunäyttämöillä kehittyneen suuren tradition ainoaan oikeaan äänenmuodostustapaan. (Jalkanen & Kurkela 2003, 51.)

3.3.1 Pop/jazz-laulunopetuksen ensimmäiset sisällöt

Oulunkylän Pop & Jazz Konservatorio, perustajanaan rehtori Klaus Järvinen, oli suuren haasteen edessä suunnitellessaan pop/jazz-laulukoulutuksen sisältöjä useiden eri koulukuntien olemassaolon vuoksi. Aluksi pop/jazz-laulun opetussuunnitelmaa laadittiin vertaamalla sitä klassisen laulun vastaaviin opetussuunnitelmiin. (J. Raivion M-R. Kerviseltä saama henkilökohtainen tiedonanto syyskuussa 2007.) Laulunopetuksen lähtökohtaisiksi sisällöiksi kiteytyivät lopulta klassisen laulun traditioon perustuva äänenmuodostus, äänifysiologiset perusteet, puheenomaisen laulutyylin hakeminen ja kuulemisen kautta omaksuttavat afroamerikkalaisen musiikin laulutyyli. Ohjelmistollisesti koulutuksessa oli pitkään suhteellisen paljon kansanlauluja, joiden tuli olla traditioon perustuvia. Kansanlaulujen lisäksi ohjelmisto tukeutui suomalaiseen tanssimusiikkiperinteeseen, amerikkalaisen ja englantilaisen rockmusiikin perinteeseen sekä suurten musikaalien helpompiin lauluihin. Jazz ja blues tulivat opetettaviin sisältöihin vasta vuosituhannen vaihtuessa. Tämä sopusuhtaisti kansanlaulujen määrää ohjelmistoissa, ja uudistus otettiin mielihyvin vastaan, sillä olihan jazzia ja bluesia ollut muiden instrumenttien opetuksessa mukana jo varhaisesta lähtien. (Hautamäki 1997, 5; Honkanen-Korhonen 1997, 47–56; Aittomäki, Kervinen & Mellanen 1997, 57–67.)

3.4 Laulunopetuksen uusia tuulia

Pop/jazz-laulunopetuksessa on mukailtu aina näihin päiviin saakka klassisen laulunopetuksen mallia, mitä tulee tunnin rakenteeseen ja laulunopetuksessa painotettuihin aihealueisiin. Klassinen laulutekniikka ei kuitenkaan vastaa kevyen musiikin laulajien teknisiin ja tyyllillisiin kysymyksiin, ja tämä on luonut tarpeen kehittää uusia tekniikoita ja metodeja. Yksi näistä uusista metodeista on *Complete Vocal Technique*. Complete Vocal Technique pohjautuu perusteelliseen tutkimukseen, jonka kohteena ovat pääasiassa äänielimistön anatomia, fysiologiset tapahtumat ja akustiset ilmiöt. CVT-metodi perustuu tutkittuihin

faktoihin, joista on näyttöä ja todisteita, mutta toistaiseksi tieteellisen tutkimuksen rajan ylittämistä on vaikeuttanut se, että tutkimustulokset ovat tuottaneet täysin uutta tietoa, jolle ei löydy vertailukohtaa. Tutkimusta johtaa äänitutkija Cathrine Sadolin, lääkäri Julian McGlashan sekä osa Complete Vocal Instituten henkilökunnasta. (Leppävuori, 28.4.2011, keskustelu.)

3.4.1 Complete Vocal Technique

Complete Vocal Techniquen luoja, tanskalaisen Cathrine Sadolinin, lähtökohdat laulajana saati arvostettuna äänitutkijana eivät olleet niinkään otolliset. Hän kärsi astman aiheuttamista hengitysvaikeuksista, ja hänen ensimmäiset laulutuntinsa kuluivat lähinnä oikean hengitystekniikan tavoittelussa. Hänen oli opittava oikeat tekniikat, jotta hän kykenisi tuottamaan haluamiaan ääniä. Hän ryhtyi selvittämään ensiksi ihmisäänen anatomiaa ja fysiologiaa sekä kokeili äänien tuottamista muillakin kuin perinteisillä keinoilla. Häntä ajoi rakkaus musiikkiin ja usko siihen, että kaikki on mahdollista, kun vain jaksaa yrittää. Vaikeudet voittaneena hän voikin nyt syvällä kokemuksen rintäänellä todeta että jos hän kykeni tuottamaan kaikki CV-tekniikassa esiteltävät äänet, niin kuka tahansa muukin voi ne oppia. (Sadolin, 2009, 7.)

Cathrine Sadolinista tuli arvostettu ja luotettu äänitutkija pikkuhiljaa. Hän kuunteli kaikentyylistä musiikkia ratkoessaan ääneensä liittyviä ongelmia, ja hän tuumaa, että ehkä siksi kevyen musiikin laulajat alkoivat kääntyä hänen puoleensa ääneen liittyvissä kysymyksissä, vaikka hän itse olikin klassisesti koulutettu laulaja. Cathrine toteaa: *”Minusta alkoi tuntua, että he kaipasivat klassisen tekniikan tervettä perustaa mutta ilman klassista sointia.”* Tämä työnsi Cathrinea eteenpäin työssään ja hän alkoi selvittää erilaisten saundien ja äänien muodostumista niin tieteellistä kuin akustistakin taustaa vasten. (Sadolin, 2009, 7.)

Myöhempinä vuosina syntyvä Complete Vocal Technique alkoi löytää esimuotoaan kun Cathrine oivalsi haluavansa erottaa tyylin ja tekniikan toisistaan pelkistääkseen tekniikan. Näin laulaja voisi koota tarvitsemansa lauluäänen ilman opettajan tai tyyliin sidotun tekniikan vaikutusta, ja hän kykenisi luomaan *haluamansa* soinnin. (Sadolin, 2009, 7.)

4 CVT:N VAIKUTUS POP/JAZZ-LAULAJIEN MUSIIKILLISEEN IDENTITEETTIIN

Tässä luvussa kerron käyttämästäni haastattelumenetelmästä, haastateltavien valinnasta sekä käyn läpi haastateltavien vastaukset.

4.1 Puolistrukturoitu teemahaastattelu

Valitsin haastattelumenetelmäksi puolistrukturoidun teemahaastattelun, joka etenee siten, että kaikille haastateltaville esitetään samat kysymykset samassa järjestyksessä (Hirsjärvi & Hurme 2001, 47). Formaaliudessaan teemahaastattelu sijoittuu lomakehaastattelun ja avoimen haastattelun väliin, ja niin tapahtui nytkin.

Haastateltaville kerrottiin puhelimitse viikkoa ennen sähköpostilomakkeen lähettämistä opinnäytetyön aiheesta sekä siitä, minkä laajuista osaa heidän vastauksensa tulevat työssäni esittämään. Toivoin rehellisiä, pohtivia ja omakohtaisia vastauksia esseemuodossa. Ohjeistuksessa toin ilmi, etten halua rajata vastauksien pituutta millään tavoin. En myöskään halunnut olla itse paikalla haastattelussa, jottei minkäänlaista johdatteluvaa keskustelua pääsisi syntymään. Koin myös että haastateltavien henkilöllisyyttä ei ollut tarkoituksenmukaista ilmoittaa, joten päätin pitää ne salassa.

4.2 Haastateltavien valinta

Opinnäytetyöhöni haastateltavien valinnan kriteerinä oli, että heiltä löytyy tiettyjä ammatillisia sekä sosiaalisia valmiuksia voidakseen vastata kysymyksiin kvalitatiivisesti. Heidän tuli olla sekä Complete Vocal Technique -metodiin että aikaisempaan opetuskulttuuriin perehtyneitä ymmärtääkseen CVT:n mukanaan tuomat muutokset laulunopetuksen kentällä. Heidän tuli ymmärtää käsite

”identiteetti” sekä ”musiikillinen identiteetti” omakohtaisesti ja omata kokemuspohjaa laulajana olemisesta, laajempaa näkemystä laulun nykytilasta sekä ajatuksia pop/jazz-laulun tulevaisuudesta. Nimesin haastateltavat vastausten saapumisjärjestyksessä kirjaimin A, B ja C.

4.3 Haastattelumateriaali

Keräsin haastattelumateriaalini kirjallisten kysymysten avulla, jotka lähetettiin haastateltaville sähköpostitse. Vastausaikaa oli kuukausi. Haastattelussa selvitettiin heidän suhteensa lauluun, Complete Vocal Techniqueen ja musiikilliseen identiteettiin. Lopuksi haastateltava sai lisäksi ilmaista ajatuksiaan laulunopetuksen nykysuuntauksesta ja tulevaisuuden näkymistä. Olen tyytyväinen saamiini vastauksiin, joista huokuu haastateltavien rakkaus työhönsä sekä heittäytyvä asenne pohdiskelun vietäväksi. Kaikesta huomaa, että aihe oli jokaiselle tärkeä ja henkilökohtainen.

4.4 Vastaukset

4.4.1 Haastateltava A

Haastateltava A on tehnyt 10 vuoden uran laulajana. Hän on levyttänyt artisti, joka on opiskellut laajalti sekä Suomessa että Ruotsissa sekä hankkinut CVT-opettajan pätevyyden Tanskan Complete Vocal Institutesta. Hän siis toimii monipuolisesti musiikin kentällä opettaen, esiintyen, levyttäen, vetäen kursseja ja käyden myös itse laulutunneilla.

Haastateltava kertoo CV-tekniikan auttaneen hänet suureen oivallukseen kymmenen vuoden epämääräisen laulunopiskelun jälkeen. Tähän asti hän oli käynyt laulutunneilla ymmärtämättä kuitenkaan täysin, mitä harjoituksilla haettiin, ja luottamatta opettajien näkemykseen hänen omaan lauluääneensä

liittyen. Tunneilla ei myöskään selvinnyt mitä ”tuki” käytännössä tarkoittaa. Silti hän jatkoi tunneilla käymistä, sillä koki, että hänen tekniikkansa oli puutteellinen ja että hän oppi asioita hitaasti ja vaistomaisella tasolla. Hän kuvailee tutustumistaan CV-tekniikkaan seuraavasti:

Oli kuin jokin salatiede olisi paljastettu, selitetty ja demystifioitu. Sain vastauksen kymmeniin kysymyksiin joihin en uskonut olevan mitään vastausta. Sain myös tunteen että itekin voisin oppia tekniikoita joiden edellytysten luulin olevan joillekin ihmisille sisäsyntyisiä ja puuttuvan toisilta.

Tästä alkoi hänen nelivuotinen CVT-taipaleensa, joka johti lopulta Complete Vocal Technique -opettajan pätevyyden saamiseen. Pohdittaessa laulajan musiikillista identiteettiä haastateltava A vastaa:

Laulajan musiikillinen identiteetti tarkoittaa laulajan näkemystä siitä mitä hän haluaa laulullaan ilmaista ja miten, sekä laulajan mieltymyksiä ja samaistumiskohteita. Mitä tyyllisuuntaa tai tyyllisuuntien kirjoa tai sekoitusta laulaja edustaa, mitä temperamenttia laulaja laulullaan ilmaisee, sekä millaisella musiikilla laulaja kokee ilmaisevan itseään, tunteitaan, luonnettaan ja syvempää olemustaan.

Kun haastateltavalta kysyttiin hänen omasta musiikillisesta identiteetistään, hän pyrki välttämään vaikutteiden ja samaistumiskohteiden luettelemista, koska sanat voivat herättää erilaisia mielikuvia lukijassa jotka eivät välttämättä vastaa hänen omiaan.

Laulutyylini on alussa ollut jonkun laulajan matkimista, mutta kun kohteita on kertynyt tarpeeksi monta, on matkimisesta syntynyt oma sekoitus josta on muodostunut minä. - - Vuosien saatossa myös laulujen tekstit ovat saaneet yhä suuremman merkityksen. Pyrin laulussani kertomaan tarinaa, ja annan tekstin sisällön johdattaa tulkintaa.

Artistina haastateltava A on esittänyt tyyllilajeja laidasta laitaan. Hän aloitti jazzvaikutteisesta klubimusiikista ja kulki soulin ja brasilialasen musiikin kautta folkvaikutteiseen singer-songwriter-tyyliin. Mukaan mahtui myös kansanmusiikin ja jazzin sekoitusta, lastenlauluja ja runolauluja. Lopulta hän itse

kuvaa tyyliään *eklektiseksi*. Viime vuosina haastateltava on kokenut tunnistavansa paremmin itselleen parhaiten sopivan genren. Se on tyyli, jossa hänen kerrontansa on herkimmillään ja aidoimmillaan, ja jonka hän tuntee kuvaavan sielunmaisemaansa. Tätä tyyliä hän esittää omassa yhtyeessään.

Kysymykseen ”Koetko että CVT:llä on vaikutusta laulajan musiikilliseen identiteettiin?” CVT-opettaja, haastateltava A vastaa seuraavin sanoin:

CVT:n keskeisiin pedagogisiin näkemyksiin kuuluu se, että annetaan laulajan itse määritellä miltä haluaa kuulostaa. Opettaja ei siis ole guru, joka selittämättömällä viisaudellaan tietää paremmin kuin laulaja itse miltä hänen täytyisi kuulostaa, vaan tekninen avustaja, joka kysyy laulajalta hänen näkemystään ja tavoitettaan ja auttaa laulajaa pääsemään siihen. Laulajan identiteetti siis jätetään laulajan omiin käsiin, hänen itsensä päätettäväksi. Laulaja saa opintojensa aikana kokeilla erilaisia ilmaisukeinoja ja itse päättää millä tavoin tahtoo persoonaansa ilmaista. Koen tämän pedagogisen näkökulman vahvistavan laulajan identiteettiä ja auttavan laulajaa etsimään ja muodostamaan itselleen sopivan identiteetin, sen sijaan että toteuttaisi jonkun ulkopuolisen näkemystä siitä mitä hänen pitäisi olla. - - Käytännössä CVT:n opetuksesta saattaa joskus tulla sellainen mielikuva että hiljaa laulaminen ei ole minkään arvoista ja kovaa laulamisesta tulee itsetarkoitus. Tämä korostuu silloin kun laulajan kosketus CVT:hen on pintapuolista ja lyhytaikaista, ja silloin kun CVT-opettaja ei ole kovin kokenut. Tämä voi vaikuttaa joidenkin laulajien identiteettiin, koska helposti tulee sellainen käsitys että hyvin laulamisen normi on laulaa kovaa. Tämä on tietenkin valitettavaa, koska CVT:hen itsessään ei sisälly arvomääritelmiä, eli näkemyksiä siitä mikä tyyli tai tapa on parempi tai huonompi.

Kysyttäessä, onko CVT vaikuttanut haastateltavan itsensä musiikilliseen identiteettiin, hän vastaa:

Ennen CVT:tä koin olevani teknisistä syistä ilmaisultani hyvin rajoitettu. Tähän vaikutti myös opettajien ja kollegoiden luokittelu, minusta lausutut määritelmät kuten ”lyyrinen sopraano”, ”kuorolaulaja”, ”herkkä tulkitsija” yms. En kokenut että identiteettini oli omissa käsissäni vaan että olosuhteiden pakosta ja fyysisten ja henkisten rajoitusten takia osasin ilmaista vain osaa persoonastani. Tutustuttuani CVT:hen koin suuren vapautumisen tunteen. Sain työkalut opetella sellaista äänenkäyttöä jonka ennen luulin olevan mahdotonta. Pääsin kokeilemaan hyvin erilaisia kappaleita ja musiikkityylejä. Leikittelin rooleilla, ja koin sen hyvin

avartavana. Sain myös ensimmäistä kertaa laulunopiskelijan elämässäni itse määritellä itseni sekä sen miltä halusin lauluni kuulostavan. Sain siis tukea omalle näkemykselleni, enkä enää kokenut että minulle asetettiin jotain näkemystä ylhäältäpäin syistä joita en ymmärrä.

Hän myöntää, että CVT:hen tutustuessaan hän kävi läpi melkoisen identiteetin kehityskaaren. Ensin korostui rajojen rikkominen, roolin muutos sekä säväyttämisen halu. Hän halusi näyttää koko maailmalle, että hänestäkin lähtee ääntä ja että myös rankemmat kappaleet luonnistuvat. Myöhemmin itsevarmuuden karttuessa näyttämisen tarve rauhoittui ja haastateltava palasi kuuntelemaan *sisäistä ääntään*.

Haastattelun viimeisessä osiossa, vapaassa pohdinnassa haastateltava A toteaa:

Pop/jazz-laulunopetus on maassamme vasta aivan kehityskaarensa alussa. Vertauksena voi käyttää klassista lauluopetusta, jota on kehitelty jo satoja vuosia. Pop/jazz-laulua on maailmanlaajuisesti opetettu vasta muutama vuosikymmen, ja Suomessa sitäkin vähemmän. Tähän asti opetus on pohjannut muunneltuun klassisen laulun opetukseen ja opettajien omakohtaisiin kokemuksiin. Vasta viime vuosina opetukseen on syntynyt trendi, jossa on alettu tutkia maailmalla esiintyviä erilaisia pop/jazz-laulunopetuksen metodeja. Vahvimmin alaa on Suomessa vallannut CVT, joka on tällä hetkellä hyvin suosittu metodi. CVT:n rinnalle on kuitenkin nousemassa muitakin metodeja, kuten Estill Voice Mode, Speech Level Singing (jota voi tosin opiskella vain ulkomailla) ja muita vähemmän tuntemiani metodeja ja lähestymistapoja. Itse näen että trendi on hyvä ja elähdyttävä, ja sysää lauluopetustamme uusille tasoille. Olisi hienoa jos lauluopettajakollegio maassamme omaksuisi avoimen ja innostuneen kiinnostuksen kaikkia erilaisia laulunopetuksen näkemyksiä kohtaan, ja tutustuisi niihin ennakoluulottomasti. Eri metodeja yhdistelemällä ja uusiin näkökulmiin tutustumisella ei voi olla kuin positiivisia vaikutuksia laulunopetuksemme tasoon. Toivoisin myös että osaisimme omaksua lapsenomaisen oppimisen halun, innostuksen ja kunnioituksen erilaisia näkemyksiä kohtaan, sensijaan että juuttuisimme dogmaattisiin väittelyihin. Sekä laulajat että laulunopettajat hyötyvät kannustavasta ja kollegiaalisesta ympäristöstä paljon enemmän kuin kuppikuntasesta taistelusta.

4.4.2 Haastateltava B

Haastateltava B oli mukana kuorotoiminnassa aina ala-asteelta lukioon saakka. Lukion toisella luokalla hän aloitti sekä klassisen laulun opiskelun että lauluyhtyetunnit. Klassisen laulun tunneilla käytiin läpi klassista äänenmuodostusta, mutta haastateltavalle ei koskaan oikein valjennut, mitä harjoituksilla todella haettiin. Myöskään tuesta ei ollut konkreettista käsitystä, joskin jonkinlainen tuki oli luonnostaan olemassa, sillä ääniongelmia ei ilmennyt. Haastateltava B kuvailee rooliaan laulun piirissä monipuoliseksi: ”*Oppija keskellä jatkuvaa muutosta, opettaja sekä esiintyvä taiteilija.*” Lukion jälkeen hän otti vuoden yksityistunteja jazzin alueella kunnostautuneelta laulunopettajalta ja tänään hän opiskelee itse pop/jazz-laulunopettajaksi (amk).

Ensikosketus Complete Vocal Techniqueen tapahtui vuonna 2006, kun haastateltava opiskeli Oulun Pop/Jazz –konservatorion peruspuolella. Tunneilla käytiin läpi tukea ja moodeja CVT:n näkökulmasta painottuen kuitenkin lähinnä laulutukeen. CVT aiheutti haastateltavalle ristiriitaisia tunteita. Hän kuvailee suhdettaan tekniikkaan seuraavasti:

Suhteeni CVT:hen on sekava viha-rakkaussuhde. CVT:hen tutustuminen sekoitti kaiken mitä olin siihen mennessä tehnyt. Tapa jolla ennen lauloin oli hukkunut jonnekin, enkä tajunnut uutta tapaa ollenkaan. Koin kuiluun tippumisen hyvin ahdistavaksi ja kaikki muut jotka tuntuivat tajuavan CVT:n heti saivat minut lähes itkun partaalle. Aloittaessani amkissa kävimme laulunopettajani kanssa paljon keskusteluja CVT:stä ja omasta tyylistä. Opettajani onnistui avata paljonkin ovia CVT:hen, ja uskoni siihen, että löytäisin omani ääneni palautui.

Nykyään haastateltava B käyttää CVT:stä sen, mitä milloinkin kokee tarpeelliseksi. Hän on pyrkinyt eroon ajattelusta että on aina tiedettävä, missä moodissa milloinkin laulaa, ja koittanut hyödyntää CVT:tä oman soundinsa löytämisessä.

Haastateltava B tuntee musiikillisen identiteettinsä olevan tällä hetkellä selkeästi murrosvaiheessa. Tapa laulaa, tulkita ja hahmottaa musiikkia alkaa löytyä hiljalleen. Haastateltava kokee, että musiikillinen identiteetti ei ole muuttumaton asia vaan että siihen vaikuttavat niin omat käsityksemme, kokemuksemme kuin ulkoakin päin tulevat ärsykkeet. Näin se muuttuu ja muuttaa muotoaan läpi elämämme.

Miettiessään kysymystä ”Koetko että CVT:llä on vaikutusta laulajan musiikilliseen identiteettiin?” haastateltava B vastaa:

Riippuu varmasti henkilöstä. Asiat millä on vaikutusta musiikilliseen identiteettiin vaihtelevat varmasti laulajasta toiseen paljonkin. CVT:n antamat mahdollisuudet ovat kuitenkin mullistavia, joten varmasti jokainen laulaja kokee sen vaikuttavan ainakin jollain tasolla.

Haastateltava B kuvaa CVT:n vaikutusta musiikilliseen identiteettiinsä seuraavin sanoin:

Minulle CVT:llä on ollut suuri vaikutus musiikilliseen identiteettiin. Ensin se vei sen pois ja pikkuhiljaa olen saamassa sitä takaisin. En oikeastaan tiedä missä määrin sen (identiteetin) palautuminen on ollut CVT:n ansioita ja mikä muista asioista ja ihmisistä johtuvaa, mutten voi kieltää sen vaikutusta asiaan. Koen CVT:n antavan paljon mahdollisuuksia teknisesti huipputasoiseen laulamiseen, ja välillä olen kokenut sen itselleni uhkana. Ennen CVT:tä osa laulajista lauloi esim. aina neutraalissa ja osa aina overdrivessa. Nyt kaikki osaavat kaikkea, joten kilpailu kovenee. Samaan aikaan myös ymmärrän, ettei kilpailu ole sen kummoisempaa kuin ennenkään, sillä jokainen kuulostaa silti eriltä, vaikka laulaisikin samassa moodissa. Kilpailu on tervettä, jos sen osaa ajatella voimavarana eikä uhkana.

Vapaassa pohdinnassa haastateltava B tuo esille pop/jazz-laulunopetuksen ja klassisen laulunopetuksen välisen historiallisen ikäeron ja sen myötä eron siinä, miten opetusperinteitä on ehtinyt muodostua. Hän ottaa myös kantaa mahdollisiin CVT:hen liittyviin riskeihin sekä muistuttaa vielä laulajien vastuusta muusikkoina:

Klassisella laululla on niin pitkät perinteet, etten usko CVT:n olevan sillä saralla niin iso juttu, kuin mitä se meille poppareille on. - - Jos siitä (CVT:stä) tekee itselleen liian ehdottoman tavan opettaa, voi joutua tilanteeseen ettei näe metsää puilta. On myöskin syytä muistaa, että CVT on laulutekniikka-opus, sen hallitseminen ei tee kenestäkään vielä laulajaa sen todellisessa merkityksessä. - - Toivoisin kuitenkin niin tulevaisuuden kuin nykyistenkin laulajien pitävän huolen siitä, että ymmärtävät vastuunsa muusikkoina. Sanonnat *"olen vain laulaja"* olisi syytä painaa unholaan.

4.4.3 Haastateltava C

Haastateltava C toimii laulunopettajana, opiskelee Tanskan Complete Vocal Institutessa ja on keikkaileva freelance-laulaja.

Haastateltava kuuli ensimmäistä kertaa Complete Vocal -tekniikasta opiskelijakollegaltaan, joka oli ollut mukana CVT-kurssilla Sibelius-Akatemiassa. Kollega oli kehunut kurssia ja kertoi, kuinka hänen käsityksensä oli muuttunut yhden kurssin perusteella laulutekniikasta. Haastateltava kuvailee tapahtumien kulkua näin:

Halusin ottaa selvää mistä siinä tekniikassa on kyse. Ilmoittauduin silloin viiden päivän kesäkurssille joka järjestettiin suomenlinnassa Helsingissä. Vuosi oli 2007. Olin juuri valmistunut laulunopettajaksi ammattikorkeakoulusta. Muistan miettineeni silloin että kurssi oli hintava ja toivoin saavani rahoilleni vastinetta.

Haastateltavan opinnot Complete Vocal Institutessa kestävät kolme vuotta, ja hän aloitti niistä juuri toisen (2011). Hän käyttää CVT-tekniikkaa opetuksessaan, ja uudet työkalut pääsivät kokeiluun heti kesäkurssista lähtien.

Haastateltava C muistelee kokemuksiaan viiden päivän kesäkurssilta:

Ensimmäisen kesäkurssillani viettämäni päivän jälkeen muistan että olin aika sekaisin kaikesta uudesta tiedosta jota olin kurssilla kyseisenä päivänä

saanut. Sitä voisi kutsua jopa lyhyeksi ”yhden illan identiteettikriisi”. Energiaa oli kulunut valtavasti päivän aikana siihen kun yritin sulattaa uutta tietoa yhteen ennen oppimani tiedon kanssa. Illalla tajusin että se ei ole mahdollista ja päätin että jos aion saada rahoilleni vastinetta tästä kurssista minun tulee ainakin hetkeksi jättää taka-alalle vanha käsitykseni laulutekniikasta ja kuunnella kurssin antimia sillä korvalla kuin en tietäisi laulamisesta mitään.

Haastateltava C:n ensimmäinen päivä kurssilla oli tuntunut hyvin ristiriitaiselta, sillä jotkin aikaisemmin opitut perustavanlaatuiset laulutekniset asiat asettuivat täysin vastakkain CVT: kanssa. Hän kertoo:

Minulle oli esimerkiksi aiemmin opetettu että alavatsa menee tukiessa ulospäin ja kurssilla minulle opetettiin että se menee pikkuhiljaa sisäänpäin. Samalla kun opettaja puhui alavatsan sisäänpäin menemisestä minä mietin että miten se voi mennä sisään ja ulospäin yhtäaikaan? No ei mitenkään! - - Yhtäkkiä joku tulee ja sanoo että tuki menee päinvastoin niin tuntuuhan se sellaiselta että mihin tässä nyt pitäisi uskoa, mutta eihän siinä kauaakaan mennyt kun huomasin että vetämällä alavatsaa sisäänpäin laulaessa saavutan äänelläni niitä juttuja mitä olen aina halunnut tehdä ja jotka ennen eivät olleet onnistuneet.

Toisesta kurssipäivästä lähtien haastateltava C otti avoimin mielin vastaan uusia asioita ja oivallusten sarja lähti liikkeelle. Musiikillista identiteettiä haastateltava C kuvailee seuraavasti:

(Se on sitä) miten kokee musiikin. Minkälaiseen musiikkiin, tyyliin kokee samaistuvansa paremmin kuin toisiin. Laulajana koen että laulajan identiteettiin kuuluu vielä musiikillisen identiteetin lisäksi jotain enemmän. Laulamiseen kuuluu muista instrumenteista poiketen se, että instrumenttina on oma keho sekä nuottien lisäksi työkaluna on lyriikka. Tekstin tulkitseminen yleensä suodatetaan oman elämäkokemusten kautta koska huomattavasti helpompaa on laulaa uskottavasti sellaisista asioista joihin löytyy tarttumapintaa omasta elämästä. Kun laulajan oma kokemus elämästä on tulkinnassa mukana on väistämättäkin selvää että laulajan identiteetti on aika liitoksissa henkilön omaan perusidentiteettiin.

Haastateltavan omasta musiikillisesta identiteetistä kysyttäessä hän kertoo:

Musiikillinen identiteettini on aika liitoksissa muuhun identiteettiini ja olen monesti miettinyt että jos en olisi laulaja niin mitä olisin ylipäätään

ihmisenä. Esimerkiksi kun olen flunssan seurauksena menettänyt ääneni enkä ole pystynyt menemään sovittuun esiintymiseen jonne minut on tilattu, tuntuu se jollain kummalla tavalla sellaiselta että olen ihmisenäkin kokonaan huono ja en pysty sovittuja juttuja toteuttamaan ja on vaikea antaa anteeksi itsellensä että on kipeänä. Koen että tämä johtuu juuri siitä että normaali identiteettini on liiaksi kietoutunut laulajan identiteettiini.

Musiikillinen identiteettini on koko ajan muuttuva. Tai ainakin se on monitasoinen, mistä voin välillä poimia tiettyjä juttuja päällimmäiseksi ja toisia asioita jättää taka-alalle. Rytminen samaistuminen soul, funk, r n' b ja jazz musiikkiin on huomattavasti voimakkaampi kuin esim. rock-, folk-, tai klassiseen musiikkiin. Välillä koen että identiteettini "vaatii" keskittymään esim. jazzin laulamiseen ja välillä tuntuu että jazz jää taka-alalle ja esim. soulmusiikki nousee tärkeimmäksi. - - Musiikilliseen identiteettiini kuuluu myös opettajuuteni ja siihenkin on ollut CVT:stä suunnaton hyöty. Oli minulla ennenkin ihan hyviä työkaluja mitä pystyin oppilailleni antamaan mutta koen että CVT:n myötä opettajuus nousee aivan uudelle tasolle koska työkaluja on vain niin paljon enemmän ja parempia, toimivampia. Kun oppilas saa avun kiperiin ongelmatilanteisiin on hän tyytyväinen ja siitä saa taas positiivista energiaa ja itseluottamusta opettajana. CVT:n ansiosta koen olevani enemmän ammattilainen kuin ennen, ammattilainen sekä opettajana että laulajana.

Kysymykseen "Koetko että CVT:llä on vaikutusta laulajan musiikilliseen identiteettiin?" haastateltava C vastaa:

CVT voi aiheuttaa kriisin laulajan elämässä koska se on niin rajoja rikkova metodi. Tuntuu uskomattomalta että yhtäkkiä voi tehdä äänellään mitä ikinä haluaa vaikka on tottunut kuulemaan että: "Sulla nyt on tällainen ääni ja sun pitäis laulaa silloin tällaista". Olen kuullut monesti sanottavan että pitää vaan harjoitella tiettyä ääniharjoitusta ahkerasti ja joskus se ääni sitten sieltä tulee. Olen myös kuullut että "äänen sijoittamiseen oikein menee noin kahdeksan vuotta", joka on mielestäni aika todella pitkä aika verrattuna siihen kuinka nopeita tuloksia CVT-metodilla saa. Siinä tapauksessa CVT:hen tutustuminen voi ollakin aika mieluinen kriisi! Minä opiskelin laulamista kahdeksan vuotta ennen CVT:hen tutustumista ja vasta CVT antoi minulle työkaluja käyttää ääntäni niin, miten olin aina halunnut.

Kysyttäessä viimein, onko CVT vaikuttanut haastateltavan itsensä musiikilliseen identiteettiin, tämä tuumaa seuraavaa:

CVT on vaikuttanut paljon musiikilliseen identiteettiini. Ennen CVT:tä muistan pohtineeni ääntäni ja vertailleen sitä muiden ääniin. Koin että minulla oli tietynlainen ääni joka sopii tietynlaiseen musiikkiin ja jollakin

toisella saattoi olla ihan toisenlainen ääni ja se sopi eri tyyliin kuin omani. Kun tutustuin CVT:hen opin että ei ole mitään mitä minä en voisi myös lähteä kokeilemaan ja että mikään ei ole mahdotonta. Lähes kaikkeen löytyy CVT:stä työkaluja. - - Kun ylittää itsensä ja huomaakin että itsellä ei ole mitään rajoja se kehittää positiivisen kehän joka onnistumisen tunteen kautta nostaa itsetuntoa laulajana ja ihmisenä.

Haastateltava C toteaa aikaisemmin kokeneensa että hänen äänensä sopi vain tiettyihin musiikkityyleihin, mutta tänä päivänä hän kykenee laulamaan esimerkiksi rock-musiikkia uskottavasti ja nauttii siitä itsekin uudella tavalla. Vapaassa pohdinnassa haastateltava C kertoo tulevaisuuden aavistuksistaan:

Uskon että laulunopetus tulee muuttumaan seuraavan kymmenen vuoden sisällä huomattavasti. Kaikista ei tule valtuutettuja Complete Vocal Technique-opettajia tai -laulajia eikä ole tarkoituskaan, mutta se informaatio jonka CVT:stä saa on niin konkreettista, tutkittua, äänen syntymekanismiin eli ihmisen fysiologiaan ja anatomiaan perustuvaa että kukaan itseään kunnioittava laulunopettaja ei voi mielestäni ohittaa sitä tietoa. Laulajien kentän vaatimukset omasta kokemuksestani ovat että opetukseen tulevat ovat jo kuulleet CVT:stä ja haluavat nopeita tuloksia.

5 TULOKSET

Vastauksia vertaillen käy ilmi, että Complete Vocal Technique on vaikuttanut jokaisen haastateltavan musiikilliseen identiteettiin.

Haastateltava A koki heti ensimmäisellä CVT-mestarikurssilla suuren oivalluksen, joka teki häneen niin lähtemättömän vaikutuksen, että hän lähti saman tien Complete Vocal Techniquen tielle. Haastateltava B:n tutustuminen CVT:hen kävi hitaammin. Sen lisäksi, että tieto CVT:stä tuli ripotellen eri opettajien ja tilanteiden ohessa, sekoitti uusi tekniikka kaiken aikaisemmin opitun ja haastateltava putosi ”kuiluun” vanhan ja uuden tekniikan välille. Myös uuden tekniikan synnyttämä ”joukkohysteria” ahdisti, kun muut tuntuivat ymmärtävän tekniikan heti ja hän ei. Haastateltava C meni ystävänsä ehdotuksesta CVT:n viiden päivän kesäkurssille ja koki siellä sekä kriisin että valaistumisen. Ensimmäinen päivä kurssilla oli vanhan ja uuden tiedon valtataistelua, mutta CVT:n vaikutus oli sen verran vakuuttava, että haastateltava kiinnostui aiheesta ja lähti tutkimaan sitä lisää.

Kaikki haastateltavat vastaanottivat CVT:n eri tavoin ja kokevat sen yhä erilaisin tuntein mutta ovat yhtä mieltä siitä, että tekniikka on todella vaikuttanut heidän musiikilliseen identiteettiinsä. Haastattelujen perusteella Complete Vocal Technique vaikuttaa laulajan musiikilliseen identiteettiin seuraavilla tavoilla:

- CVT:n ansiosta laulajan tekniset rajat avautuvat, eikä hän ole enää niiden tai ulkoapain tulevien määritelmien vanki.
- Itse tehty valinta omasta äänenkäytöstä vahvistaa käsitystä omasta musiikillisesta identiteetistä.
- Tekniikka mahdollistaa erilaiset kokeilut ja itsensä etsimisen.
- Tekniikka vähentää musiikillisia estoja paljastaen esimerkiksi heavy metalliin ja raskaaseen rockiin liitettävien soundien salat.

- Teknisten taitojen karttuminen parantaa itseilmaisua ja lisää sitä kautta tietoisuuden tasoa.

6 POHDINTA

Työn tavoitteena oli selvittää Complete Vocal Techniquen vaikutus laulajan musiikilliseen identiteettiin haastatteleamalla kolmea laulajaa. Vastausten perusteella tulin siihen johtopäätökseen, että CVT vaikuttaa laulajien musiikilliseen identiteettiin tarjoamalla äänitekniisiä mahdollisuuksia, joista laulaja voi itse valita kokeilemalla identiteettiinsä sopivia osia. Itse tehty valinta vahvistaa identiteetintunnetta.

Sähköpostitse tehty teemahaastattelu toimi tarkoituksenmukaisesti antaen haastateltaville riittävästi aikaa ja tilaa vastata ajatuksen kanssa, mietiskellen. Vastausten purkaminen ja kirjoitusprosessi oli opettavainen ja antoisa kokemus, joka herätti uusia ajatuksia ja ideoita jatkuvasti. Työtä voisi viedä eteenpäin tutkimalla Complete Vocal Techniquen vaikutuksia musiikkioppilaitosten laulunopetuksen opetussuunnitelmiin, tuntirakenteisiin, tutkintovaatimuksiin ja opetuksen tuloksiin.

Opinnäytetyössä esille tulleiden tulosten pohjalta näyttää siltä, että Complete Vocal Techniquen mahdollisesti laukaisema identiteettikriisi ei välttämättä johdu itse metodista, vaan laulajan itsensä keskeneräisestä matkasta kohti omaa itseään. Metodi parantaa laulajan tietoisuutta omasta identiteetistään kysymällä: *"How can I help you?"* jonka piilomerkitys on: *"What do you want to be?"* Complete Vocal Technique on prosessi, jossa teknisyyden on vain välivaihe matkalla syvempään tietoisuuteen omasta itsestä ja tätä kautta laajempaan tunteiden ilmaisuskaalaan. CVT haastaa itsetuntemuksen kehittämiseen, ja laulamisesta tulee huomattavasti rehellisempää, jolloin musiikin todellinen tarkoitus toteutuu.

Complete Vocal Technique on myös itsessään osa sitä käyttävien laulajien musiikillista ja pedagogista identiteettiä. Se, että joko kuuluu tai ei kuulu *"CVT-ihmisiin"*, voi myöskin aiheuttaa identiteettikriisin: *"Mihin minä kuulun?"* Sen

verran laajasta ja nopeasta ilmiöstä CVT:n leviämisessä laulunopetuksen kentällä on kysymys, että jokainen törmää aiheeseen ennemmin tai myöhemmin ja muodostaa siitä oman mielipiteensä.

Tänä päivänä Suomen laulunopetuksen kentällä on havaittavissa selvä vastakkainasettelu Complete Vocal Techniquen ja sitä edeltäneen opetuksen välillä. Vastakkainasettelua kuvaavampi sana voisi olla muutosvastaisuus, sillä CVT:hän ei sinänsä ole haastanut olemassa olevia opetustyyliä, vaan vain tutkinut ja esitellyt jo olemassa olleita äänenkäytön ilmiöitä uusin termein. Ne laulunopettajat, jotka kieltäytyvät tutustumasta näihin äänenkäytön fysiologisiin perusteisiin, eivät mielestäni voi vastata tulevaisuuden laulajien vaatimustasoon.

Koen onnistuneeni työssä ja saavuttaneeni sille asettamani tavoitteet. Työtä oli mielenkiintoista tehdä, ja se jäsensi ajatteluani Complete Vocal Techniquesta. Työ valmistui lähes aikataulussa, ja sain prosessin etenemisen myötä jatkuvasti uusia työkaluja myös omaan opettajuuteeni. Haasteellista oli pitää henkilökohtaiset mielipiteet ja oman persoonan läpitunkeminen aisoissa työssä, jossa pyritään neutraaliin ja objektiiviseen ilmaisuun.

LÄHTEET

Aittomäki, P., Kervinen M-R. & Mellanen T. 1997. Tyyli ja niiden erityispiirteet. Teoksessa T. Hautamäki (toim.) *Laulajan opas*. Tampere: Rytmi-instituutti, 57-67.

Anttila, J. 2007. Kansallinen identiteetti ja suomalaisiksi samastuminen.

Hakupäivä 20.3.2011,

<http://www.doria.fi/bitstream/handle/10024/5481/kansalli.pdf?sequence=2>.

Arasola, P. 2008. Ammatti-identiteetti ja sen muutos työnohjauksessa esimiesroolista asiantuntijaksi. Teoksessa S. Keskinen (toim.) *Työnohjaus – Mitä, missä, milloin?* Turku: Painosalama Oy, 43-53.

Complete Vocal Institute, About CVT and CVI. 2011. Hakupäivä 15.5.2011,

<http://www.completevocalinstitute.com/?q=en/About-CVT-and-CVI>.

DeNora, T. 2000. *Music in everyday life*. New York: Cambridge university press.

Haavisto, J. 1992. Musiikin suunta 1/1992. Suomalainen polulaarimusiikki & historia. Helsinki: Suomen etnomusikologinen seura ry:n julkaisu.

Hall, S. 1999. *Identiteetti*. Tampere: Vastapaino.

Hautamäki, T. 1997. *Laulajan opas* (Toim. Hautamäki, T.) Tampere: Rytmi-instituutti. s.5-6.

Hirsjärvi, S. & Hurme H. 2001. *Tutkimushaastattelu – Teemahaastattelun teoria ja käytäntö*. Helsinki: Yliopistopaino.

Honkanen-Korhonen, R. 1997. Ääni kirjassa *Laulajan opas* (Toim. Hautamäki, T.) Tampere: Rytmi-instituutti. s.47-56.

Jalkanen, P. & Kurkela, V. 2003. Populaarimusiikki. Helsinki: WSOY.

Karhumaa, M. 2000. Musiikkibisnes. Kevyt musiikki ammattina ja liiketoimintana. Helsinki: Oy Edita Ab.

Leppävuori, M., lehtori, Oulun seudun ammattikorkeakoulu, Musiikin koulutusohjelma. 2011. Keskustelu 28.4.2011. Tekijän hallussa.

Pajamo, R. 1976. Suomen koulujen laulunopetus vuosina 1843 - 1881. Helsinki: Lahtisen kirjapaino.

Raivio, J. 2009. Pro Gradu – tutkielma: Klassisesta laulusta pop-jazzlauluun – populaarimusiikin ammatillisen laulunopetuksen kehittyminen ja muotoutuminen suomessa. Jyväskylän yliopisto. Musiikkitiede. Hakupäivä 25.3.2011,
https://jyx.jyu.fi/dspace/bitstream/handle/123456789/19663/URN_NBN_fi_jyu-200903121103.pdf?sequence=1.

Rusanen, L. 2009. Muotoilijan ammatti-identiteetin muodostuminen. Hakupäivä 15.3.2011,
https://publications.theseus.fi/bitstream/handle/10024/4986/Rusanen_Liisa-Reetta.pdf?sequence=1.

Sadolin, K. 2009. Kokonaisvaltaisen äänenkäytön tekniikka. Tanska: Shout Publishing.

Vuorinen, R. 2004. Minän synty ja kehitys. Porvoo: Wsoy.

LIITTEET

Täyttämätön haastattelulomake